Bijlage bij Voortgangsbrief 2024 Nationale Dementiestrategie

Overzicht Consortia Onderzoeksprogramma Dementie (2021-2030)

In de periode 2021-2023 zijn tien grote onderzoekconsortia gestart waarvan 7 onderzoekconsortia zijn gefinancierd door ZonMw in het kader van het Onderzoeksprogramma Dementie (totaal budget € 32,7 miljoen), 2 door NWO in het kader van de KIC (Kennis en Innovatie Convenant) 'Leven met Dementie' call en 1 door Alzheimer Nederland en Health-Holland.

1. Consortium Mechanisms of Dementia (Modem)

Projectleider: prof. dr. A.B. Smit, Amsterdam UMC, locatie VUmc
Looptijd 2023 - 2027
Budget: € 6,25 miljoen

In MODEM wordt onderzoek gedaan naar verschillende vormen van dementie, namelijk de ziekte van Alzheimer (AD), fronto-temporale dementie (FTD), en vasculaire dementie, allen ernstige hersenaandoeningen. Voor geen van deze aandoeningen is momenteel behandeling of genezing mogelijk. Een beter begrip van de mechanismen die leiden tot dementie, of beschermen tegen dementie, zal helpen bij het helpen van verbeteren van de diagnostiek en het ontwikkelen van geneesmiddelen. Het onderzoek naar dementie is in Nederland al goed ontwikkeld. Het consortium MODEM neemt echter een belangrijke en noodzakelijke stap door onderzoekers in Nederland uit verschillende onderzoeksgebieden samen te brengen. Onderzoekers komen daardoor verder op hun eigen terrein, en wordt er geleerd en gebruik gemaakt van elkaars onderzoek. Door de samenwerking kunnen de processen die leiden tot dementie beter in kaart worden gebracht en komt er sneller zicht op betere diagnose en behandeling.

Meer informatie: https://modemproject.nl/about/mission-statement

2. Consortium Leefstijl: Nederlands Dementie Preventie Initiatief (NDPI)

Projectleider: prof. dr. E. Richard, Radboud UMC
Looptijd 2023 - 2027
Budget: € 3,125 miljoen

Het consortium NDPI (Nederlands Dementie Preventie Initiatief) wil mensen met een hoger risico op dementie helpen hun leefstijl te verbeteren. Dit zijn onder andere mensen met een lage opleiding en mensen met een migratie-achtergrond. Het consortium gaat eerst onderzoeken hoe ze deze mensen kunnen betrekken bij onderzoek naar dementie. Ook gaan de onderzoekers met ze in gesprek over wat ze zelf al weten over dementie en hoe het consortium ze het beste kunnen helpen hun leefstijl te verbeteren. Vervolgens onderzoeken ze of een informatie campagne in de wijk de kennis over dementie en het belang van een gezonde leefstijl kan vergroten. Tot slot onderzoek wordt gedaan of het gebruik van een smartphone app kan helpen om het risico op dementie te verlagen. De deelnemers zullen hierbij geholpen worden door een coach. Zo kunnen ze zelf bepalen hoe ze hun leefstijl willen verbeteren om hun risico op dementie te verlagen.
Binnen het NDPI werken 11 partijen samen.

Meer informatie: NDPI | Alzheimer Nederland (alzheimer-nederland.nl)

3. Consortium Leefstijl- Beinvloedbare Risicofactoren voor Preventie van Dementie - Nederlands Consortium voor Kennisontwikkeling (BIRD NL)

Projectleider: dr. F.J. Wolters MD PhD, Erasmus Medisch Centrum
Looptijd: 2023-2027
Budget: € 3,125 miljoen

Dementie is nog altijd een onbehandelbare aandoening waardoor er een grote urgentie is voor preventieve mogelijkheden. Het BIRD-NL consortium wil 1) nieuwe kennis ontwikkelen omtrent risico- en beschermende factoren voor dementie; 2) identificeren welke factoren in welke subgroepen (bv afkomst, geslacht, leeftijd, socio-economische status, opleiding) het belangrijkst zijn; 3) onderzoeken wat het effect is van verschillende leefstijlinterventies op het individu en op maatschappelijk niveau; en 4) begrijpen hoe deze kennis het beste de samenleving kan bereiken.

Dit consortium brengt 17 partners uit 10 instellingen samen, waaronder UMCs, universiteiten, expertisecentra en het RIVM. Gezamenlijk zijn de partners betrokken bij langlopende cohort studies waarin leefstijl-, klinische, biologische en omgevingsdata van 250000 Nederlanders beschikbaar is. Resultaten uit dit consortium zullen concrete aangrijpingspunten bieden voor preventieve mogelijkheden tegen dementie.

Meer informatie: BIRD-NL - Alzheimercentrum Erasmus MC

4. Consortium Diagnotiek (en prognostiek): Tijdig, Accuraat en gePersonaliseerd diagnose van dementie (TAP dementia)
Projectleider: prof. dr. W.M. van der Flier, Amsterdam UMC, locatie VUmc
Looptijd project: 2023 – 2027
Budget: € 6,25 miljoen

Welke type dementie heeft iemand? Binnen TAP-dementia zijn er 5 onderzoeksprojecten om het diagnose proces van alzheimer en van andere vormen van dementie (dementie met lewy bodies, vasculaire dementie, frontotemporale dementie) te verbeteren. Binnen dit consortium gaan de partners nieuwe testen ontwikkelen, kijken of nieuwe en bestaande testen goed werken en de testen die goed werken gebruiken in de praktijk.

Meer informatie: https://www.alzheimercentrum.nl/wetenschap/lopend-onderzoek/tap-dementia/

TAP-Dementia is diepgaander op het vlak van diagnostiek dan ABOARD (onderdeel 7 in deze lijst). Zo wordt er niet enkel voor de ziekte van Alzheimer onderzoek naar diagnostiek gedaan, maar ook voor andere vormen van dementie. Uiteindelijk is zowel TAP-Dementia als ABOARD gericht op betere zorg voor mensen met dementie.

5. Consortium Young Onset Dementia (YOD)-INCLUDED
Projectleider: prof. dr. R.T.C.M. Koopmans, Radboud UMC;
Looptijd: 2023 – 2027
Budget: € 6,25 miljoen

Het consortium 'dementie op jonge leeftijd' heeft als doel om meerdere kennisvragen van de wetenschapsagenda dementie op jonge leeftijd te beantwoorden ten einde de tijdige herkenning van dementie op jonge leeftijd, het onderzoeken van oorzaken, de diagnostiek, maar ook zorg en behandeling gedurende het hele traject van de fase van eerste symptomen tot en met de laatste levensfase te verbeteren. Op deze manier wordt een significante bijdrage geleverd aan het bevorderen van de kwaliteit van leven van deze groep patiënten en hun naasten. Het consortium gaat in de wereld unieke groep van onderzoeksdeelnemers van jonge mensen met een dementie en hun naasten samenstellen en die jaren volgen. Dit levert een schat aan gegevens op het gebied van oa. gedrag, taal, rijvaardigheid, erfelijke en genetische factoren, gegevens van hersenenonderzoek na overlijden en gegevens betreffende gezamenlijke besluitvorming. Hiermee gaat het consortim de zorg voor en na de diagnose verbeteren in de gehele zorgketen.

Meer informatie: YOD-INCLUDED (ukonnetwerk.nl)

6. Consortium: DEMPACT (dementie en impact)
Projectleider: drs. M.M. Blom, Alzheimer Nederland
Looptijd: 2023 – 2027
Budget: € 5,2 miljoen

Het consortium zal de gefinancierde onderzoeksconsortia van het Onderzoeksprogramma Dementie ondersteunen bij het verspreiden van kennis en producten uit onderzoek onder professionals, mensen met dementie en hun naasten. 1 van de doelen van DEMPACT is dat opgedane kennis uit deze eerder gefinancierde consortia optimaal benut wordt en effectief wordt geïntegreerd in de bredere context van onderzoek, onderwijs en zorg. Dit zorgt ervoor dat opgedane kennis sneller ten goede komt aan de zorg en ondersteuning van mensen met dementie en hun mantelzorgers. Door gebruik te maken van bestaande en nieuwe commissies en panels, zal DEMPACT vele

(eind)gebruikers bevragen op hun wensen en behoeften. DEMPACT geeft daarnaast aandacht aan het borgen en toegankelijk maken van kennis, bijvoorbeeld door het faciliteren van een gezamenlijke data-infrastructuur. een centrale rol spelen in het coördineren van de activiteiten en het samenbrengen van relevante partijen uit de wetenschap, het onderwijs en de zorg. Daarnaast zijn Movisie, Pharos en Vilans consortiumpartners en er wordt samengewerkt met Health~Holland. Tot slot is er ruimte voor samenwerking met coalitiepartners uit verschillende domeinen en is er een grote rol voor (eind)gebruikers en ervaringsdeskundigen.

Meer informatie: DEMPACT | Alzheimer Nederland

7. Consortium A Personalized Medicine Approach for Alzheimer's Disease (ABOARD)
Projectleider: prof. dr. W.M. van der Flier
Looptijd: 2021 – 2026
Budget: € 8,5 miljoen waarvan €2,5 mln van VWS via ZonMw

De missie van ABOARD is om alle voorbereidingen te treffen voor patiënt-geregisseerde diagnose, predictie en preventie. Na afloop van het project heeft ABOARD de weg bereid voor behandeling op maat bij Alzheimer. Burgers, patiënten en naasten voelen zich gesteund en zijn meer in regie. Er zijn betere strategieën voor diagnose, predictie en preventie van Alzheimer.
Onderzoekers van ABOARD gaan testen ontwikkelen om de diagnose alzheimer snel en nauwkeurig te stellen. Deze testen moeten de eerste hersenveranderingen kunnen herkennen, maar ook verschillen tussen patiënten zichtbaar maken.
ABOARD bundelt de krachten van meer dan 30 partners, waaronder de vijf Nederlandse alzheimercentra en Alzheimer Nederland. Zowel publieke als private partijen uit de gehele kennisketen werken samen: van universiteiten tot zorg- en kennisinstellingen, maatschappelijke organisaties en bedrijven.

Meer informatie: ABOARD - Alzheimercentrum Amsterdam

Consortium gefinancierd door Health-Holland en Alzheimer Nederland

8. Consortium Risicoreductie – Kwaliteit van leven: Sustainable and PeRsonalisEd Advances in Dementia care **(SPREAD+)**.

Projectleider : prof. dr. M.E. de Vugt, Universiteit Maastricht
Looptijd: 2022 – 2027
Budget: € 6 miljoen

De missie van het SPREAD+ consortium (samenwerkingsverband) is het verbeteren van de kwaliteit van leven van mensen met dementie, hun mantelzorgers en zorgprofessionals. SPREAD+ gebruikt een aanpak die is afgestemd op de behoeften en wensen van elke persoon. Hierbij zetten ze zowel bestaande als nieuwe psychosociale en technologische ideeën op tijd, effectief en duurzaam in tijdens alle fasen van het dementieproces. Het beantwoorden van de vraag 'Wat werkt voor wie, wanneer?' staat dan ook centraal in SPREAD+.

Meer informatie: SPREAD+ | Alzheimer Nederland

Consortia gefinancierd door NWO-KIC call Leven met dementie

9. Consortium Young-Onset Dementia: Mechanisms Of seLECtive vULnerability And their contribution to disease pResentation (YOD-MOLECULAR)
Projectleider : Prof. dr. Y.A.L. Pijnenburg, Alzheimer Centrum Amsterdam
Looptijd: 2023 – 2027
Budget: € 3 miljoen

Het doel van dit consortium is dementie op jonge leeftijd beter leren herkennen, door te kijken naar de symptomen, en de hersengebieden die hiermee te maken hebben. Met hersenscans (MRI), moleculair onderzoek, en artificiële intelligentie, kunnen de onderliggende mechanismes beter worden begrepen en in beeld gebracht. Hiermee zullen er meer mogelijkheden zijn om sneller te beginnen met behandelingen die beter passen bij de patiënt en de diagnose en zo mogelijk het ziekteproces afremmen en de kwaliteit van leven verbeteren.

In het project werken 20 onderzoekers van nationale en internationale gronden samen. De samenwerkingsorganisaties betreffen de Vrije Universiteit Amsterdam (VU Amsterdam), Hogeschool Utrecht, Rijksuniversiteit Groningen, Erasmus MC, Team Alzheimer, Alzheimer Nederland, FTD Lotgenoten en Kenniscentrum Dementie op Jonge Leeftijd, de Hersenstichting, Winterlight Labs (Verenigde Staten) en ALLEO Labs (voorheen Immuneering, Verenigde Staten).

Meer informatie: YOD-MOLECULAR - Alzheimercentrum Amsterdam

10. *Quality of Life by use of Enabling AI in Dementia* (QoLEAD)
Projectleider : Prof. dr. W. IJsselsteijn, TU/e
Looptijd: 2023 – 2027
Budget: € 3 miljoen

Technologische innovaties kunnen de kwaliteit van leven van mensen met dementie verbeteren. Toch sluiten veel tools niet goed aan bij individuele behoeften. Een nieuw onderzoeksproject onder leiding van de TU/e moet daar verandering in brengen. Leidraad daarbij is 'warme technologie', waarbij kunstmatige intelligentie wordt ingezet voor passende, warme, slimme zorgoplossingen voor mensen met dementie.
Het onderzoeksproject, dat zes jaar gaat duren, wil vooral gebruikmaken van kunstmatige intelligentie (AI), waarbij data en slimme algoritmes worden ingezet om oplossingen te maken die aansluiten bij wat mensen met dementie zelf willen of nodig hebben.
Het project is een samenwerking van de TU/e met Maastricht University, de Radboud Universiteit, TUDelft, TNO, UMCG, Fontys HS, UT/Tranzo, Rotterdam HS, UU, Vilans, JAIN-TIGNL, Avoord, Zonnehuisgroep Amstelland, Tante Louise, SVRZ Servicecentrum, UMCN/UKON, CZ en VGZ. Daarnaast wordt intensief samengewerkt met Alzheimer Nederland, het Expertise Centrum Dementie & Technologie en EAISI, het AI-instituut van de TU/e.

Meer informatie: QoLEAD